

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 LYSAKER

Deres ref

Vår ref

Dato

15/6066-

18.12.2015

Tildelingsbrev til Norges forskningsråd 2016

Innledning

Tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet er todelt:

- Kunnskapsdepartementets etatsstyring av Forskningsrådet (del 1, punkt 1-8)
- Kunnskapsdepartementet som sektordepartement (del 2, punkt 1-6)

Del 1 – Kunnskapsdepartementets etatsstyring av Forskningsrådet

1. INNLEDNING

Tildelingsbrevet følger opp Stortingets budsjettvedtak og forutsetninger og krav som departementet utleder av dette. Tildelingsbrevet er Kunnskapsdepartementets årlige styringsdokument til Forskningsrådet og er hovedkanal for formidling av forventninger for 2016.

Eventuelle endringer eller ytterligere tildelinger for 2016 vil bli formidlet gjennom tillegg til tildelingsbrev i løpet av året.

2. REGJERINGENS FORSKNINGSPOLITISKE DOKUMENTER OG STRATEGIER

Regjeringen er opptatt av å forenkle, fornye og forbedre Norge, og kunnskap er et sentralt

satsingsområde i denne sammenheng. Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (Meld. St. 7 (2014-2015)) er sammen med regjeringens strategi for samarbeidet med EU om forskning og innovasjon en del av regjeringens helhetlige tilnærming for å fremme kvalitet og konkurransevne i norsk forskning. Planen uttrykker regjeringens ambisjoner og retning for politikken for forskning og høyere utdanning, og den medfører større forutsigbarhet og langsiktighet i forskningsprioriteringene. Langtidsplanen har tre overordnede mål for offentlige investeringer i forskning og høyere utdanning. De tre målene er:

- Styrket konkurransekraft og innovasjonsevne
- Løse store samfunnsutfordringer
- Utvikle fagmiljøer av fremragende kvalitet

Regjeringen vil som en del av langtidsplanen trappe opp bevilgningene til seks langsiktige prioriteringer (hav, klima, miljø og miljøvennlig energi, fornying av offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester, muliggjørende teknologier, et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv og verdensledende fagmiljøer).

Norges forskningsråd er et sentralt virkemiddel for å gjennomføre regjeringens samlede forskningspolitiske prioriteringer. Forskningsrådet har i samarbeid med andre aktører i det norske forsknings- og innovasjonssystemet en viktig rolle i oppfølgingen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og andre meldinger og strategier fra regjeringen. Forskningsrådet er også et sentralt virkemiddel for departementene i arbeidet med å nå sektorpolitiske mål og prioriteringer.

3. MÅL, STRATEGISKE OMRÅDER OG STYRINGSINFORMASJON FOR NORGES FORSKNINGSRÅD

I dette tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet som etatsstyrer beskrives gjeldende mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Forskningsrådet. Departementene, inkludert Kunnskapsdepartementet, utarbeider i tillegg tildelingsbrev som viser hva det enkelte departement vil oppnå med bevilgningene til Forskningsrådet. Disse brevene angir departementenes sektorvise forskningsmål og –prioriteringer, og hvordan disse er knyttet til de fem målene som er fastsatt for Forskningsrådet.

Ambisjonene er at styringen fra departementene skal:

- bli mer strategisk og langsiktig
- ha økt oppmerksomhet på resultater i betydningen virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet
- ha hensiktsmessig omfang og detaljeringsgrad i styringen av aktiviteter, oppdrag og forskningsområder
- gjennomføres på en effektiv måte, med mer lik praksis mellom departementene i formen på styring og i rapporteringskrav

Styringssystemet for Forskningsrådet er under utvikling. For 2016 er målene konkretisert og utdypet for å tydeliggjøre hva Forskningsrådet skal oppnå. I tillegg er det valgt strategiske

områder for noen av målene som vil inngå i styringsdialogen. Det vil bli arbeidet videre med å konkretisere og utdype mål for å tydeliggjøre hva Forskningsrådet skal oppnå, valg og omtale av strategiske områder og utvikling av styringsinformasjon for budsjettåret 2017. Dette arbeidet vil ha særlig oppmerksomhet på mål 3 om å møte store samfunnsutfordringer og mål 4 om et velfungerende forskningssystem. I det videre arbeidet vil det også bli lagt vekt på å utvikle felles forståelse av sentrale begreper som brukes om styringssystemet. Det vil også bli foretatt en helhetlig vurdering av styringssystemet. Styringssystemet skal forbedres underveis på grunnlag av erfaring med styringspraksis og gjennom ekstern evaluering (følgeevaluering) som startet høsten 2015. Styringssystemet skal være fleksibelt slik at det fungerer for departementer med små og store tildelinger til Forskningsrådet.

Styringsinformasjon sier noe (direkte eller indirekte) om Forskningsrådets oppnåelse av målene. Denne styringsinformasjonen er felles for alle departementene, og så langt det er mulig skal styringsinformasjonen brytes ned på ulike områder som har særlig interesse for departementene. Styringsinformasjon kan både være krav fra departementene som varsles i tildelingsbrevne, og som Forskningsrådet skal rapportere på i årsrapporten, og annen relevant informasjon som Forskningsrådet velger å trekke inn i sin vurdering av måloppnåelsen (for eksempel resultater fra evalueringer). For de fleste av de strategiske områdene vil Kunnskapsdepartementet, sammen med departementene og Forskningsrådet, arbeide videre med å utvikle styringsinformasjonen.

I tillegg kan departementene be om ytterligere styringsinformasjon som er vesentlig for departementene og som ikke antas å bli dekket av struktur for rapportering, jf. punkt 4 og prosess med å utvikle rapporteringen.

Det er gjennom dette tildelingsbrevet fastsatt hvilken type styringsinformasjon (analyser/undersøkelser og/eller indikator) vi legger til grunn per dags dato, og det vil i varierende grad være behov for videreutvikling av denne. For nærmere beskrivelse av styringsinformasjon og hvordan rapporteringen skal skje, vises det til punkt 4.

3.1 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for 2016

Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet

For alle forskningens begrunnelser, både instrumentelle og kulturelle, er den vitenskapelige kvaliteten en grunnleggende forutsetning. Vitenskapelig kvalitet forutsetter både talentfulle individer og infrastruktur og andre forskningsressurser av høy kvalitet. Forskningsrådet skal tildele etter konkurranse, og skal identifisere og støtte forskning av høy vitenskapelig kvalitet. Forskningsrådet skal også bidra til å forbedre den vitenskapelige kvaliteten i det enkelte forskningsmiljø eller på det enkelte forskningsområde.

Strategisk område: Verdensledende fagmiljøer

En forholdsvis stor del av den mest betydningsfulle forskningen kan tilskrives et fåtall av forskerne, som virker i fronten av sine felt. Det er et mål at flere fagmiljøer i Norge driver forskning av internasjonalt fremragende kvalitet. Forskningsrådet skal mobilisere talentene,

bidra til kvalitetsutvikling og legge til rette for at potensialet i de fremste miljøene virkeliggjøres.

Styringsinformasjon: Undersøkelse

- Bibliometrisk siteringsanalyse av bidrag til internasjonalt fremtredende fagmiljøer

Strategisk område: Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt

For å utnytte forskningens potensial er det ikke tilstrekkelig med bare de få miljøene som er ledende på sine felt, det er også behov for vitenskapelig kvalitet i bredden av en mangfoldig forskningssektor og på en rekke områder. Forskningsrådet skal sikre god vitenskapelig kvalitet i alle sine tildelinger. Forskningsrådet skal også bidra til fornyelse ved å identifisere potensial for kvalitet og stimulere kvalitetsutvikling i forskningen.

Styringsinformasjon: Undersøkelse

- Analyse med utgangspunkt i søknadsdatabasen av konkurranse og gjennomslag

Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet

Forskningsrådet skal utløse FoU som, på kort og/eller lang sikt, skal øke den samlede verdiskapingen i norsk økonomi. Forsknings- og utviklingsarbeid gir økt verdiskaping gjennom nye eller forbedrede produkter, tjenester og prosesser, eller ved at kunnskap blir utnyttet og videreutviklet i andre sammenhenger.

Strategisk område: Økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv

Forskningsrådet skal utløse forskningsbasert innovasjon som gir økt konkurransevne i næringslivet. Forskningsrådet skal utløse økt FoU-innsats i bedriftene og økt kvalitet i prosjektene. Målet er uavhengig av bedriftenes størrelse og alder, næring og geografi.

Styringsinformasjon: Indikator

Skal utvikles for bruk i rapporteringen for 2016 og legges til grunn for styringsdialogen i 2017. Informasjon om dette vil bli ettersendt.

Strategisk område: Styrket evne til omstilling i norsk økonomi

Forskningsrådet skal identifisere, bygge opp kunnskap og legge til rette for utvikling av forskningsmiljøer på områder som er viktige for omstilling i økonomien. Målet omfatter forskning som ikke nødvendigvis har umiddelbar anvendelse i dagens marked.

Styringsinformasjon: Indikator

Skal utvikles for bruk i rapporteringen for 2016 og legges til grunn for styringsdialogen i 2017. Informasjon om dette vil bli ettersendt.

Strategisk område: Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv

Forskningsrådet skal fremme samspill og kunnskapsoverføring mellom offentlig finansierte forskningsinstitusjoner og næringsliv som fører til økt verdiskaping i norsk økonomi.

Forskningsrådets virksomhet skal gi økt næringsrelevant kompetanse i FoU-miljøene og økt FoU-kompetanse i næringslivet. Forskningsrådet skal også bidra til at forskning ved offentlig finansierte institusjoner kommer til bedre utnyttelse i næringslivet, blant annet gjennom kommersialisering av forskningsresultater.

Styringsinformasjon: Indikator

Skal utvikles for bruk i rapporteringen for 2016 og legges til grunn for styringsdialogen i 2017. Informasjon om dette vil bli ettersendt.

Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer

Et sentralt mål for forskningspolitikken er kunnskap som gjør oss best mulig i stand til å møte de store utfordringene samfunnet står overfor. Forskningsrådet skal finansiere forskning som er nyttig for samfunnet, og for å møte de store samfunnsutfordringene. Forskningsrådet påvirker hvilke områder/problemstillinger det forskes på og hvor mye, kvaliteten på forskningen og kompetansen i miljøene, og koblingene i og mellom forskningssystemet og i ulike deler av samfunnet.

Strategisk område: Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester

Forvaltningen og de offentlige tjenestene møter store krav til kunnskap og kompetanse fremover, blant annet på grunn av komplekse samfunnsendringer (blant annet knyttet til demografi, bosetting, sikkerhet, helse og arbeidsdeltakelse), høye kvalitetskrav og behovet for samspill mellom tjenestene. Det offentlige har ansvar for at tjenestene har høy kvalitet og for å vite om tjenestene virker etter hensikten. Flere områder i offentlig sektor er forskningssvake i den forstand at det finnes lite forskningsbasert kunnskap på området i dag.

Forskningsrådet skal øke forskningens bidrag til gode, effektive og kunnskapsbaserte tjenester og til fornyelse i offentlig sektor. Forskningsrådet skal bidra til å heve forskningskvaliteten på strategisk viktige områder, til at det drives relevant forskning på områder med store kunnskapsbehov (f.eks. som identifisert av tjenestemottakere, tjenestene og myndighetene), til styrket samspill mellom forskning, utdanning og praksis. Forskningsrådet skal også bidra til at forskningsbasert kunnskap spres og bidrar til innovasjon i offentlig forvaltning og næringsliv til nytte for tjenestemottakerne.

Styringsinformasjon: Analyse

Tentativt strategisk område fra 2017: Hav

Beskrivelse og styringsinformasjon vil bli utviklet for bruk fra 2017.

Tentativt strategisk område fra 2017: Klima, miljø og miljøvennlig energi

Beskrivelse og styringsinformasjon vil bli utviklet for bruk fra 2017.

Mål 4: Velfungerende forskningssystem

Dette målet skal ivareta Forskningsrådets strukturerende rolle for utviklingen av det norske forskningssystemet. Målet har vært sentralt i de to siste forskningsmeldingene, hvor flere

aspekter av hva som gjør systemet velfungerende, er omtalt. I denne omgang er det europeiske samarbeidet det eneste som er trukket ut og beskrevet. Departementene og Forskningsrådet vil i 2016 bli involvert i arbeidet med en utdypende beskrivelse av målet og valg av ev. flere strategiske områder.

Strategisk område: Økt deltakelse i Horisont 2020

Deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid er et sentralt virkemiddel for å forbedre norsk forskning, både for å oppnå høyere vitenskapelig kvalitet og større positive bidrag til samfunns- og næringsutviklingen. Europa er det viktigste området for norske samarbeidsrelasjoner og deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon det viktigste enkelttiltaket for internasjonalisering av norsk forskning. Forskningsrådet skal bidra til å mobilisere forskningsmiljøene til økt deltakelse i rammeprogrammet og til at søknadene i større grad kvalifiserer til støtte.

Styringsinformasjon: Analyse

- Analyse av mobilisering og kvalifisering til Horisont 2020 og samvariasjon mellom deltakelse i ordninger i Forskningsrådet og rammeprogrammet

Mål 5: God rådgivning

Forskningsrådet har ansvar for å gi myndighetene råd i forskningspolitiske saker. Forskningsrådet skal gi råd som grunnlag for utforming av forskningspolitikken (herunder sektorvise problemstillinger), og for hvordan de gjeldende forskningspolitiske prioriteringer bør følges opp.

Strategisk område: Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd til departementene
Dette styringsområdet skal legge til rette for en strategisk dialog med departementene om de viktigste elementene i Forskningsrådets rådgivningsfunksjon.

Dialogen vil dreie seg både om kvaliteten og effektiviteten i rådgivningen. Kvalitet handler i stor grad om hvor relevante, velfunderte og godt begrunnet rådene er. For å ha effekt må også rådene tas i bruk, og rådgivningsprosessen legge til rette for dette (til riktig tid, i riktig format, med en tillitsvekkende dialog, osv.).

Styringsinformasjon: Analyse

- Spørreundersøkelse

3.2 Områder som skal ha særlig oppmerksomhet i 2016

Nedenfor følger en gjennomgang av områder som skal ha særlig oppmerksomhet i 2016.

3.2.1 Oppfølging av langtidsplan for forskning og høyere utdanning

Som nevnt spiller Forskningsrådet en sentral rolle i oppfølgingen av de forskningspolitiske prioriteringene i langtidsplanen. Kunnskapsdepartementet forventer at rådet fortsetter å ta eierskap til oppfølgingen av langtidsplanen og at dette kommer konkret til uttrykk i sentrale dokumenter som satsingsforslag og budsjettforslag. Kunnskapsdepartementet vil også oppfordre Forskningsrådet til å etterstrebe best mulige vurderinger av hvordan/på hvilken måte rådets virkemidler bidrar til å følge opp langtidsplanenes overordnede mål og langsiktige prioriteringer.

3.2.2 Oppfølging av nasjonal strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU

Norsk deltagelse i forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU er høyt prioritert i norsk forskningspolitikk. Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet innretter sine virkemidler slik at disse virker både kvalifiserende og mobiliserende, og at særlig oppmerksomhet rettes mot store H2020-programmer med svake norske resultater så langt. Tilsvarende forventes det at Forskningsrådet gir disse programmene særskilt oppmerksomhet i Forskningsrådets rådgivningsapparat.

3.2.3 Rådgivning

Resultatene av den spørreundersøkelsen som Kunnskapsdepartementet har gjennomført, viser at Forskningsrådets rådgivningstjeneste i all hovedsak fungerer tilfredsstillende, men at det er potensial for forbedringer i den formaliserte rådgivningen. Kunnskapsdepartementet legger til grunn at Forskningsrådet går i nærmere dialog med departementene slik at rådgivningen oppleves som uavhengig, faglig fundert og relevant. I tillegg bør Forskningsrådet vektlegge å vise hvilket kunnskapsgrunnlag rådgivningen bygger på når det gjelder dokumenter som store satsinger/budsjettforslag og programplaner. Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet bruker resultatene av undersøkelsen til dialog med departementene og til å forbedre sin rådgivning. Rådet bør ha særlig oppmerksomhet på de departementene med de største bevilgningene og der forbedringspotensialet er størst.

4. RAPPORTERING - STYRINGSSYSTEMET

Årsrapporten skal gi et dekkende bilde av Forskningsrådets innsats og resultater. Dette skal gi departementene grunnlag for å vurdere ressursbruk og måloppnåelse, jf. krav til årsrapport i bestemmelser om økonomistyring i staten. Vi viser også til punkt 8 for nærmere informasjon om frister og andre rapporteringskrav (administrative forhold og lovpålagt rapportering).

Innholdet og strukturen i årsrapportens del III Årets aktiviteter og resultater, skal utvikles videre i samarbeid med Forskningsrådet og departementene, jf. utviklingen av styringssystemet. Dette gjelder både rapport på samlet måloppnåelse og departementsvise rapporter. Kunnskapsdepartementet legger vekt på å sikre en prosess framover som gir departementene trygghet for at de får den nødvendige styringsinformasjonen i årsrapporten og at supplerende informasjon og statistikk blir gjort tilgjengelig for departementene.

I tråd med ambisjonene for styringssystemet er hensikten at det skal legges større vekt på resultater og virkninger og mindre vekt på enkeltaktiviteter, slik at rapportene gir et best mulig grunnlag for strategiske diskusjoner i styringsmøtene og etatsstyringsmøtene.

Kunnskapsdepartementet tar sikte på at et forslag til struktur for årsrapportens del III fra Forskningsrådet for 2016 skal være ferdig i god tid slik at Forskningsrådet får den tiden de trenger for å gjennomføre nødvendige omlegginger. Departementet vil komme tilbake til dette.

4.1 Rapport på samlet måloppnåelse

I punkt 3 fremgår mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Forskningsrådet. For alle målene skal Forskningsrådet i fellesdelen i årsrapporten for 2016 gi en overordnet vurdering av måloppnåelsen, på basis av relevant informasjonsgrunnlag (styringsinformasjon i form av indikatorer og/eller analyser der slike finnes og kvalitative resultatvurderinger). Det forventes at Forskningsrådet i større grad analyserer og vurderer i hvilken grad Forskningsrådets aktiviteter bidrar til at målene nås, med vekt på virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet. Alle målene skal vurderes, men alle vurderingene behøver ikke være like inngående. Måloppnåelsen trenger ikke være knyttet til aktiviteter i rapporteringsåret, men kan skrive seg fra aktiviteter så langt tilbake i tid som det er hensiktsmessig å inkludere.

Nedenfor utdypes nærmere styringsinformasjon som departementene forventer at Forskningsrådet rapporterer på i årsrapporten for de forskjellige målene. I tillegg kan Forskningsrådet supplere med relevant informasjon i årsrapporten, jf. punkt 3 i tildelingsbrevet.

Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet

Strategisk område: Verdensledende fagmiljøer

Styringsinformasjon: Som et grunnlag for styringsdialogen under området *verdensledende fagmiljøer* skal det gjennomføres en undersøkelse av Forskningsrådets bidrag til internasjonalt fremtredende fagmiljøer i Norge, valgt ut gjennom en bibliometrisk siteringsanalyse.

Rammene for undersøkelsen fastsettes i samarbeid mellom Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet.

Strategisk område: Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt

Styringsinformasjon: Med utgangspunkt i Forskningsrådets database over søknader og tildelinger skal Forskningsrådets påvirkning på konkurransen i ulike virkemidler undersøkes. Undersøkelsen kan også se på Forskningsrådets påvirkning på kvalitetsutviklingen over tid for søknader fra enkeltmiljøer. Rammene for undersøkelsen fastsettes i samarbeid mellom Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet.

Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet

Som et grunnlag for vurdering av måloppnåelse under målet om økt verdiskaping i næringslivet skal det innhentes informasjon om mottakereffekter (virkninger), og supplere disse med informasjon om samfunnseffekter dersom det lar seg gjøre. Mottakereffekter er effekter som oppstår hos mottakeren, underveis og etter ferdigstilt forskningsprosjekt. Samfunnseffektene inkluderer ringvirkninger av prosjektet i økonomien for øvrig, gjennom effekter bl.a. hos andre forskningsinstitusjoner og virksomheter.

For alle de tre strategiske områdene under mål 2, skal det innhentes informasjon ved bruk av indikatorer. Det skal velges indikatorer som kan beskrive virkninger og effekter av Forskningsrådets tildelinger hos mottakerne, supplert med eventuelle indikatorer for effekter på samfunnsnivå som Forskningsrådet kan påvirke og som kan isoleres med rimelig grad av sikkerhet. Det skal unngås indikatorer som er for budsjettsensitive, dvs. knyttet til antall og mengde aktiviteter. Det skal fokuseres på indikatorer som har god kvalitet, er relevante og er konsistente i målinger (reliabilitet). Videre skal indikatorer fungere sammen og samlet gi et grunnlag som er godt nok for å vurdere måloppnåelse på en årlig og flerårig basis. Indikatorene skal være spredt utover effektkjeden (og fra ulike kilder og av ulik/utfyllende karakter).

Det skal identifiseres aktuelle indikatorer, slik at disse kan legges til grunn i tildelingsbrevet for 2016 for rapporteringen på måloppnåelse for samme år. Rammene for arbeidet fastsettes i samarbeid mellom Nærings- og fiskeridepartementet og Kunnskapsdepartementet. Styringsinformasjonen skal utvikles i samarbeid med de andre departementene og Forskningsrådet, og med intensjon om ferdigstilling rundt årsskiftet.

Arbeidet med å finne frem til gode indikatorer for de sene mottakereffektene og eventuelle samfunnseffekter er krevende, og det vil kunne bli behov for videre utviklingsarbeider også etter at tildelingsbrevene for 2016 er sendt. Informasjon om hvilke indikatorer som skal benyttes for 2016 vil bli ettersendt.

Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer

Strategisk område: Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester

Styringsinformasjon: Forskningsrådet er gitt i oppgave å foreslå noen alternativer for styringsinformasjon for bruk i 2016. Kunnskapsdepartementet vil ha dialog med departementene om rådets forslag og komme tilbake til Forskningsrådet.

Forskningsrådet skal i rapporteringen for 2016 gjøre rede for hvilke virkninger Forskningsrådet kan vise til innenfor dette strategiske området. Det forventes at det innenfor minst ett av spørsmålene som vurderes, blir tatt i bruk kvantitativ informasjon som kaster lys over virkningene av Forskningsrådet. Redegjørelsen bør dekke alle aspektene som er nevnt i beskrivelsen av området, men ett eller flere kan plukkes ut for en grundigere analyse.

Mål 4: Velfungerende forskningssystem

Strategisk område: Økt deltakelse i Horisont 2020

Styringsinformasjon: Det skal gjennomføres en analyse av Forskningsrådets bidrag til å mobilisere til økt deltakelse i EUs rammeprogrammer for forskning, og til at søkere i større grad kvalifiseres til støtte. En del av undersøkelsen skal vurdere Forskningsrådets rådgivningstjenester, og en del av undersøkelsen skal analysere samvariasjon mellom deltakelse i ordninger i Forskningsrådet og EU. Rammene for undersøkelsene fastsettes i samarbeid mellom Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet.

Mål 5: God rådgivning

Strategisk område: Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd til departementene

Styringsinformasjon: Det skal gjennomføres en spørreundersøkelse for å avdekke departementenes vurderinger av rådgivningen i 2015. Innholdet og gjennomføring av spørreundersøkelsen fastsettes av Kunnskapsdepartementet. Forskningsrådet bes om å vurdere resultatene av undersøkelsen og identifisere forbedringsområder.

4.2 Departementsvise rapporter

I årsrapporten skal Forskningsrådet også rapportere til hvert departement. Det forventes at Forskningsrådet i større grad analyserer og vurderer i hvilken grad Forskningsrådets aktiviteter bidrar til at målene nås, med vekt på virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet. Som nevnt innledningsvis i punkt 4 skal årsrapporten videreutvikles og det arbeides med en felles struktur. I årsrapporten vil departementene bli koblet tettere opp mot de målene som er fastsatt for Forskningsrådet, ved at det legges opp til at Forskningsrådet i årsrapporten skal gi en vurdering av det aktuelle departements tildelinger strukturert etter målene som er fastsatt for rådet. Om dette skal inngå i rapport på samlet måloppnåelse eller i de departementsvise rapportene er ikke endelig avklart.

Sentrale elementer i rapporteringen til departementene:

- Vurdering av måloppnåelse for det aktuelle departements tildelinger på basis av styringsinformasjon og kvalitative vurderinger strukturert etter målene som er fastsatt for Forskningsrådet
- Oversikt over porteføljen og bidrag til sektorpolitiske forskningsmål og -prioriteringer for det enkelte departement
- Begrunnelser for valg av aktiviteter og virkemidler
- Oversikt over bevilgningene fra det enkelte departement
- Utkvitteringer av budsjettmessige føringer og oppdrag

Forskningsrådet skal også utvikle det sektorrelevante datagrunnlaget videre slik at departementene får dekket sine behov for supplerende informasjon og relevant statistikk. Forskningsrådet må derfor fortsette arbeidet med å tilrettelegge for enkel tilgang til informasjon som departementene trenger. Forskningsrådet bør lage en oversikt over informasjon/statistikk som viser hva som finnes og hvor den er tilgjengelig.

5. RAPPORTERING - LANGTIDSPLANEN FOR FORSKNING OG HØYERE UTDANNING

Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet i sin rapport på langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (Meld. St. 7 (2014-2015) dokumenterer hvordan rådets FoU-tildelinger er fordelt på regjeringens prioriteringer, og at Forskningsrådet vurderer i hvilken grad rådets virkemidler og aktiviteter bidrar til å følge opp langtidsplanens langsiktige prioriteringer.

6. ANDRE KRAV OG FORVENTNINGER

Nedenfor følger fellesføringer som gjelder for alle Kunnskapsdepartementets underliggende virksomheter (6.1 og 6.2). Punkt 6.3 er en fellesføring fra regjeringen som er tatt inn i alle tildelingsbrevene i 2016.

6.1 Samfunnssikkerhet og beredskap (SOB)

[Kunnskapsdepartementets styringsdokument](#) for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren skal ligge til grunn for Forskningsrådets arbeid på dette feltet.

Forskningsrådet skal utføre virksomhetstilpassede risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) minimum annet hvert år, ha oppdaterte krise- og beredskapsplaner og gjennomføre årlige kriseøvelser. Disse kravene til samfunnssikkerhet og beredskap omfatter også informasjonssikkerhetsarbeidet. Forskningsrådet skal påse at informasjonssikkerhetsarbeidet er i samsvar med eForvaltningsforskriften og Kommunal- og moderniseringsdepartementets [Handlingsplan for informasjonssikkerhet i statsforvaltningen](#) 2015-2017. Departementet viser for øvrig til veilederen [Veiledning i beredskapsplanlegging](#) utarbeidet av Utdanningsdirektoratet og Politidirektoratet, og [UNINETT's veiledning til styringssystem for informasjonssikkerhet](#).

Forskningsrådet skal i årsrapporten for 2016 rapportere på følgende:

1. Er det gjennomført/revidert en ROS-analyse i 2015 eller 2016?
2. Er det gjennomført og evaluert en kriseøvelse i 2016?
3. Redegjøre kort og overordnet (maks. 1 side) for virksomhetens oppfølging av de fem tiltaksområdene i Handlingsplan for informasjonssikkerhet i statsforvaltningen, herunder beskrive virksomhetens styringssystem for informasjonssikkerhet.

Dersom spørsmål 1 til 2 besvares med "nei", må Forskningsrådet opplyse om hvorfor tiltaket ikke er gjennomført, og presentere en forpliktende plan for når og hvordan tiltaket skal gjennomføres.

6.2 Lærlinger

For å sikre det framtidige behovet for faglært arbeidskraft og gi ungdom muligheter til å gjennomføre videregående opplæring, må den statlige forvaltningen gjøre en større innsats for å skape flere læreplasser. Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Kunnskapsdepartementet har lansert en strategi for å forplikte og oppfordre statlige virksomheter til å øke antall læreplasser. Vi viser også til informasjonsside for nye lærebedrifter:

www.lærlingløftet.no.

Forskningsrådet skal øke antallet lærlinger som er tilknyttet virksomheten i perioden 2014-2016. Det er mulig å inngå samarbeid med andre for å oppfylle kravet, jf. tildelingsbrevet for 2015 der Forskningsrådet ble bedt om å samarbeide med de nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) for at FEK skal oppfylle kravet om lærlinger. Vi viser for øvrig til Statens personalhåndbok, kap. 9.10 Særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for lærlinger og lære kandidater i staten.

I årsrapporten for 2016 skal Forskningsrådet rapportere om antall lærlinger i 2014, 2015 og 2016. Virksomheter som ikke har nådd målet, må redegjøre for årsaken til dette og hva de har gjort for å oppfylle kravet.

6.3 Brukerorientering

Som et ledd i arbeidet med en enklere hverdag for folk flest ønsker regjeringen å styrke kontakten mellom brukerne og forvaltningen.

I 2016 skal Forskningsrådet kartlegge hvordan brukere opplever virksomheten. Forskningsrådet står fritt til selv å velge metode for kartleggingen. Virksomheter som allerede har etablert gode systemer for brukerundersøkelser og brukerdialog, skal vurdere behovet for å forbedre eksisterende initiativer eller å iverksette nye.

På bakgrunn av kartleggingen skal Forskningsrådet vurdere og eventuelt ta initiativ til tiltak som kan forbedre tjenestene. I årsrapporten for 2016 skal Forskningsrådet omtale resultatet av kartleggingen og eventuelt beskrive hvilke tiltak som planlegges eller allerede er iverksatt.

6.4 Registrering i Brønnøysund av statsstøtte

Regelverket om offentlig støtte har nylig blitt revidert i EU/EØS. Norge er etter de nye reglene forpliktet til å innføre et register for offentlig støtte innen 1. juli 2016. Et slikt nasjonalt register er planlagt etablert i løpet av første halvår 2016 i regi av Brønnøysundregisteret. Norges forskningsråd må registrere relevante støtteordninger i det nye registeret, når det er opprettet, etter gjeldende regler.

7. ETATSSTYRINGSMØTET

Kunnskapsdepartementet vil på etatsstyringsmøtet ha strategisk dialog med Forskningsrådet med utgangspunkt i målene som er fastsatt for Forskningsrådet, strategiske områder og styringsinformasjon. Kunnskapsdepartementet vil i forkant involvere de øvrige departementene i forberedelsene til etatsstyringsmøtet. Etatsstyringsmøtet skal være i begynnelsen av juni. Dato for møtet fastsettes senere. Kunnskapsdepartementet forventer at styreleder, nestleder og divisjonsstyrelederne deltar.

Kunnskapsdepartementet ønsker å legge opp til en mer omforent dagsorden for etatsstyringsmøtet. Departementet ber derfor om at Forskningsrådet melder inn strategisk viktige saker til etatsstyringsmøtet samtidig med innsending av årsrapporten 2015, 15. mars 2016. Kunnskapsdepartementet vil sende Forskningsrådet dagsorden for møtet i god tid.

8. FRISTER

Leveranse	Frist	Mottakere
Årsregnskap 2016	15. mars 2017	Kunnskapsdepartementet
Årsrapport 2016	15. mars 2017	Departementene
Samlerapport om de regionale forskningsfondenes virksomhet i 2016	1. mai 2017	Kunnskapsdepartementet
Årsrapport for forskningsinstituttene 2016	1. juni 2017	Departementene
Avviksrapport for 1. halvår 2016	20. august 2016	Departementene
Avviksrapport for 2016	I årsrapporten for 2016	Departementene

Kunnskapsdepartementet vil minne om kravene som følger av Finansdepartementets siste revidering av økonomibestemmelsene og rundskriv R-115 om utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap.

- Økonomibestemmelsene pkt. 2.3.2: Virksomheten skal publisere tildelingsbrevet på sine nettsider så snart det er mottatt.
- Økonomibestemmelsene pkt. 2.3.3: Årsrapporten skal publiseres på virksomhetens nettsider innen 1. mai eller så snart den er behandlet i styringsdialogen mellom departementet og virksomheten.
- Rundskriv R-115, pkt. 4.2: Virksomheten skal publisere revisjonsberetningen som et tillegg til årsregnskapet, etter at Riksrevisjonen har overlevert Dokument 1 til Stortinget og resultatet av regnskapsrevisjonen dermed er offentlig.

8.1 Årsregnskap

Årsregnskap for 2016 skal sendes Kunnskapsdepartementet innen 15. mars 2017. Kunnskapsdepartementet videresender til Riksrevisjonen. Oversikt over overførte midler fordelt på poster i statsbudsjettet skal framlegges sammen med regnskapet. Forskningsrådet kan ta utgangspunkt i rapport om overførte midler på program/aktivitetsnivå. Der det er samfinansiering av programmer, godtas en andelsberegning av programmene.

Regnskapet skal leveres departementet i tråd med kontoplanen i de statlige regnskapsstandarder (SRS), og det skal leveres en kontantstrømsoppstilling etter den direkte metoden.

8.2 Årsrapport

Det vises til punkt 4 i dette tildelingsbrevet som omtaler nærmere rapporteringskravene i styringssystemet.

Årsrapporten skal også inneholde en rapportering for administrasjonsbudsjettet (som også viser forbruk per departement), og redegjøre for hva som er gjort for å oppfylle aktivitetsplikten etter likestillingslovens § 1a, diskrimineringsloven §3a og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven §3.

8.3 Avviksrapportering

Departementene ber om halvårlige rapporter om eventuelle vesentlige avvik i forhold til vedtatte planer eller tildelingsbrev. Avviksrapportene skal rettes mot de mål og resultatkrav som er angitt i tildelingsbrevene. Forskningsrådet skal videre fremme forslag om mulige korrigerende tiltak, jf. «Bestemmelser om økonomistyring i staten», punkt 1.5.1. Avviksrapporten for første halvår skal inkludere et anslag for forventet overføring til neste år.

8.4 Vedtatt budsjett for 2016

Budsjettet skal inneholde en redegjørelse for hvordan Forskningsrådet vil følge opp de prioriteringer som er gitt i Prop. 1 S (2015-2016) og i departementenes tildelingsbrev. I budsjettet skal det avslutningsvis gis en departementsvis oversikt over endelig fordeling av tildelt budsjetttramme på program/aktivitetsnivå. Oversikten skal gi informasjon om de ulike programmenes totale budsjetttramme samt vise hvor stor andel hvert departement har i de ulike programmene.

Departementene ber også om at dokumentet inneholder en oversikt over alle aktiviteters budsjett for 2015, budsjett for 2016 og disponibelt budsjett 2016 (som inkluderer overføringer fra tidligere år). Departementene ber om at Forskningsrådet oversender vedtatt budsjett for 2016 innen 1. mars 2016.

8.5 Budsjettforslag for 2017

Budsjettforslaget skal være et utdypning og detaljering av forslaget til store satsinger. Departementene ber om at Forskningsrådet utarbeider et fullstendig budsjettforslag for 2017 innen 1. mars 2016.

8.6 Satsingsforslag 2018

Forslaget til store satsinger skal følge opp langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og skal angi klare prioriteringer. Forskningsrådet skal se på mulighetene for omprioriteringer som gir rom for satsinger innenfor den eksisterende økonomiske rammen. Det må komme tydelig fram hvordan eventuelle frihetsgrader innenfor departementenes bevilgninger skal benyttes. Det vises for øvrig til mal for omtale av de enkelte satsingsforslagene i bestillingsbrev for store satsinger for 2016.

Departementene ber om at satsingsforslag for 2018 skal foreligge til 15. november 2016.

8.7 Standardiserte økonomiske nøkkeltall

Nettobudsjetterte virksomheters utgifter og inntekter skal synliggjøres for å gi et best mulig bilde av statens samlede inntekter og utgifter for virksomheter som omfattes av statsbudsjettet, jf. rundskriv R-8/2015, (statsregnskapet 2015) og R-9/2015 (statsbudsjettet 2017). Kunnskapsdepartementets frist til statsregnskapet er 29. februar, Forskningsrådets frist til Kunnskapsdepartementet for endelige tall til statsregnskapet er 20. februar. Det skal også rapporteres til statsbudsjettet, dette har frist 15. februar, og kan eventuelt være foreløpige tall.

Del 2 – Kunnskapsdepartementet som sektordepartement

1. INNLEDNING

Stortinget har gjort vedtak om bevilgning for 2016, jf. Innst. 12 S (2015-2016), Innst. 14 S. (2015-2016), Prop. 1 S (2015-2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015-2016).

2. MÅL, STRATEGISKE OMRÅDER OG STYRINGSINFORMASJON FOR NORGES FORSKNINGSRÅD

Regjeringen har fastsatt fem mål for Forskningsrådets virksomhet:

- Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet
- Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet
- Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer
- Mål 4: Et velfungerende forskningssystem
- Mål 5: God rådgivning

Det vises til Kunnskapsdepartementets brev som etatsstyrer for en nærmere omtale av målene, strategiske områder og styringsinformasjon.

2.1 Sektorpolitiske prioriteringer fra Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet arbeider etter tre overordnede mål for kunnskapssektoren:

1. Utdanning og læring for utvikling og deltakelse i samfunnet for hver enkelt
2. Kompetanse som trengs i dag og i framtiden
3. Kunnskap for ny erkjennning, samfunnsutvikling og konkurransekraft

Norges forskningsråd er en sentral aktør i det norske forsknings- og innovasjonssystemet og et sentralt virkemiddel for å nå Kunnskapsdepartementets overordnede mål.

Tildelingsbrevet til Forskningsrådet ivaretar Kunnskapsdepartementets tre roller:

- Kunnskapsdepartementet som forskningskoordinerende departement, dvs. ansvar for sektorovergripende satsinger og instituttbevilgninger (i hovedsak bevilgningene under kap. 285 postene 53, 54 og 55, kap. 287 postene 57 og 60, kap. 288 post 21).
- Kunnskapsdepartementets ansvar for langsiktig, grunnleggende forskning, dvs. ansvar for grunnforskning og særlige satsinger rettet mot UH-sektoren (i hovedsak bevilgningene under kap. 285 post 52 og kap. 281 post 50).
- Kunnskapsdepartementets sektoransvar for forskning om ”kunnskapssektoren” (barnehage, utdanning og forskning, bevilgninger over flere poster).

Det er krevende å tilordne departementets midler på en post til de enkelte målene for Forskningsrådet. Kunnskapsdepartementet tildeler midler til Forskningsrådet over mange kapitler og poster, og midlene under en post bidrar til flere av målene.

Kunnskapsdepartementets midler skal bidra inn mot alle de fem målene som gjelder for Forskningsrådet.

2.2 Styringsinformasjon

Når det gjelder omtale av strategiske områder og styringsinformasjon, vises det til Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer, punkt 3.

3. BUDSJETTILDELINGER OG FULLMAKTER FOR 2016

Kunnskapsdepartementet tildeler Norges forskningsråd kroner 4 160 448 i 2016. Til grunn for bevilgningene ligger en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform som for 2016 er satt til 0,7 %. Denne reformen er et årlig krav som forutsetter at alle statlige virksomheter setter i verk tiltak for å bli mer effektive.

Fordelingen av midler over forskjellige kapitler og poster i departementets budsjett følger nedenfor. Det vises også til omtale av de enkelte kapitlene og postene i Kunnskapsdepartementets Prop. 1 S (2015-2016).

3.1 Hovedprioriteringene i statsbudsjettet for 2016 er som følger:

Langsiktig, grunnleggende forskning, kap./post 285.52

Midlene over kap. 285 post 52 skal finansiere langsiktig, grunnleggende forskning på alle fagområder og bidra til å forbedre den vitenskapelige kvaliteten i forskningsmiljøer eller på enkelte forskningsområder. I 2016 styrker Kunnskapsdepartementet ordningen med Fri prosjektstøtte med 50 mill. kroner. Økningen skal gå til å oppfylle Kunnskapsdepartementets del av Fellesløftet III og etablering av det nye virkemiddelet FRIPRO Toppforsk.

Strategiske satsinger, kap./post 285.53

Midlene over denne posten skal særlig støtte opp om den koordinerende rollen Kunnskapsdepartementet har i forskningspolitikken. Midlene skal finansiere store programmer, sattersatsinger (SFI og FME), handlingsrettede programmer og stimuleringsordninger for internasjonalt forskningssamarbeid.

I 2016 trapper Kunnskapsdepartementet opp midlene til stimuleringsiltak for god norsk deltakelse i EUs rammeprogram med til sammen 131,3 mill. kroner. Departementet har hatt dialog med Forskningsrådet om den nærmere fordelingen av disse midlene slik at de samlet sett innrettes slik at de best mulig stimulerer til økt norsk deltakelse og gjennomslag i Horisont 2020.

Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet sammen med Innovasjon Norge tar et større operativt ansvar når det gjelder oppfølgingen av regjeringens strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU. Av det samlede beløpet skal 25 mill. kroner i 2016 gå til tiltak i regi av Innovasjon Norge. Midlene skal gå til (tentative beløp):

- Rådgivning og kvalifisering i SMB-instrumentet - 15 mill. kroner
- Tiltak for næringsklynger - 5 mill. kroner
- Dybderådgivning for næringslivet - 5 mill. kroner

Disse midlene vil bli overført til Forskningsrådet for videre fordeling til Innovasjon Norge.

Når det gjelder fordelingen av de resterende midlene (106,3 mill. kroner), skal disse gå til å styrke følgende ordninger i Forskningsrådet, tentativt fordelt som følger:

- Prosjektetableringsstøtte PES/POS - 68,3 mill. kroner
- Styrket rådgivning og kvalitetssikring av prosjektsøknader - 23 mill. kroner
- Styrket tilstedeværelse i Brussel - 5 mill. kroner
- Særskilt satsing om helseforskning - 10 mill. kroner

Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet kontinuerlig vurderer effektene av og fremdriften i de enkelte tiltakene slik at rådet kan vurdere eventuell omfordeling av midlene.

Departementet forventer at Forskningsrådet styrker samarbeidet med de relevante aktørene som Innovasjon Norge, helseforetakene og universitets- og høyskole-institusjonene for at norske forskningsmiljøer skal få bedre uttelling i H2020 enn i dag.

I 2016 øker Kunnskapsdepartementet midlene til de muliggjørende teknologiene (IKT, bioteknologi og nanoteknologi) med 30 mill. kroner. En slik satsing er viktig både for å bidra til økt verdiskaping i næringslivet og for å møte store samfunnsutfordringer.

I 2016 øker Kunnskapsdepartementet midlene til forskning innenfor klima, miljø og miljøvennlig energi med 20 mill. kroner, jf. budsjettforliket i Stortinget og nærmere omtale i Innst. 12 S (2015-2016).

Instituttene rolle i dr.grads-utdanningen skal styrkes ved at teknisk-industrielle institutter tildeles 20 stipendiatstillinger i 2016. Bevilgningen til formålet er 7,8 mill. kroner, slik at stillingene får en tredjedels budsjetteffekt i 2016 og hel budsjetteffekt fra 2017. Se også punkt 4 "Oppdrag fra Kunnskapsdepartementet".

Forskningsinfrastruktur, kap./post 285.54

Midlene over denne posten skal bidra til et velfungerende forskningssystem og økt vitenskapelig kvalitet. Bevilgningen på posten styrkes reelt sett med 25 mill. kroner i 2016. Satsingen på forskningsinfrastruktur skal bidra til å utvikle verdensledende fagmiljøer. Samtidig skal infrastruktur av høy kvalitet bidra til økt internasjonalisering og rekruttering.

For å legge til rette for økt grad av kvalitetssikring, bevaring, tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata blant forskere har BIBSYS, etter anbefaling fra Forskningsrådet, fått i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å bli norsk tildeler av Digital Object Identifier, DOI-nr. Kunnskapsdepartementet ber Forskningsrådet om å overføre 1 350 000 kroner i 2016 (engangsbevilgning) fra kapittel 285 post 54 til BIBSYS for å starte arbeidet med å etablere nasjonal infrastruktur for tildeling av DOI-nr. i Norge.

Instituttsektoren, kap./post 287.57 og 281.50

Kunnskapsdepartementets midler skal bidra til langsiktig kunnskaps- og kompetansebygging i de samfunnsvitenskapelige instituttene. Fra 2016 blir Uni Research fullt ut innlemmet i basisfinansieringssystemet for instituttene, og «Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter» vil gjelde også for dette instituttet. Kunnskapsdepartementets midler skal bidra til å finansiere Uni Research Helse, som vil motta statlig basisbevilgning fra den samfunnsvitenskapelige arenaen.

Kunnskapsdepartementet har videre avsatt 10 mill. kroner til fusjoner og tettere samarbeid mellom institusjoner ("FUS-ordning"), se punkt 4 "Oppdrag fra Kunnskapsdepartementet".

Felles tiltak for universiteter og høyskoler, tilskudd til Norges forskningsråd, kap./post 281.50

Posten omfatter strategiske midler kanalisert gjennom Norges forskningsråd til ulike forskningsprogrammer og satsinger i Norges forskningsråd. Posten skal bidra til å styrke kvaliteten i UH-sektoren, gi økt uttelling i EU og bidra i den nasjonale utviklingen på linje med målene i strukturreformen. Posten skal også styrke den profesjonsrettede forskningen. Forskningsrådets disponering av rammen skal være i tråd med tidligere prioriteringer og tildelinger. Den totale rammen er på 167 574 000 kroner for 2016. Departementet ber Forskningsrådet vurdere hvordan et effektivitetskutt mest hensiktsmessig tas ut. I 2016 er effektiviseringskuttet på 951 000 kroner. Særskilte nye satsinger og økninger i budsjettet for 2016 skal ikke utsettes for reduksjon. Dette gjelder FORNY, ordningene for offentlig sektor-ph.d og nærings-ph.d. og midler til fusjoner og tettere samarbeid mellom institusjoner (FUS-midler).

Virkemiddelapparatet for kommersialisering av offentlig finansiert forskning, særlig TTO-ene, har behov for bedre finansielle rammer for prosjekt- og infrastrukturutvikling. Midlene fra Kunnskapsdepartementet under denne posten til FORNY2020 skal derfor styrkes med 15 mill. kroner i 2016.

Ordningene med offentlig sektor-ph.d. og nærings-ph.d. styrkes med 7,8 mill. kroner til 40 rekrutteringsstillinger i 2016. Midlene til halvparten av disse stipendiatstillingene vil bli faset ut etter en stipendiatperiode. Rekrutteringsstillingene får en tredjedels budsjetteffekt i 2016 og hel budsjetteffekt fra og med 2017.

Utdanningsforskning - midler over kap./poster 226.21, 226.63, 231.21, 231.51, 258.21, 281.50 og 285.53

Program for forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT) er det viktigste tiltaket Kunnskapsdepartementet har på utdanningsforskningsområdet, og departementet har høye ambisjoner for programmet. Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet jobber videre med den strategiske utviklingen av FINNUT, slik at programmet bidrar til å nå målene departementet har satt i strategi for utdanningsforskning. Departementet tildeler 86 662 000 kroner til FINNUT i 2016.

Kunnskapssenter for utdanning er et viktig virkemiddel når det gjelder å gjøre resultater fra norsk og internasjonal utdanningsforskning kjent og tilgjengelig, og departementet har høye forventninger til senteret. Departementet tildeler 10,55 mill. kroner til kunnskapssentret for utdanning i 2016.

Forskningssatsingen LÆREEFFEKT har som mål å utvikle ny kunnskap om effektene av ulike former for økt lærertetthet på de laveste klassetrinnene i grunnskolen. I 2016 er det satt av 15,75 mill. kroner over kap./post 226.63 til dette forskningsprosjektet. Denne summen består av den opprinnelige helårsbevilgningen til forskning og utvikling for 2016 på 10,5 mill. kroner, og i tillegg midler for høsten 2015 (5,25 mill. kroner), som ikke ble bevilget i forbindelse med 2015-budsjettet.

Samarbeid med strategisk viktige land utenfor EU

Det vises til tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet av 09.01.2015 og omtale av midler (20 mill. kroner) til et nytt partnerskapsprogram for høyere utdannings- og forskningssamarbeid med prioriterte land utenfor EU. Videre vises det til påfølgende etablering av programmet Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning og forskning (INTPART), utviklet av Forskningsrådet og Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) i fellesskap. Disse midlene er rettet mot alle de åtte prioriterte landene utenfor EU, og inngår i regjeringens satsing på utvikling av flere verdensledende fagmiljøer.

I 2016 styrkes INTPART med 13 mill. kroner som et av hovedtiltakene under *Panorama*, regjeringens nye strategi for høyere utdannings- og forskningssamarbeid med Brasil, India, Japan, Kina, Russland og Sør-Afrika (2016-2020) – jf. også omtale i selve strategien. Departementet legger til grunn at Forskningsrådet og SIU samarbeider om utforming og oppfølging av disse utlysningene, etter mønster av den første INTPART-utlysningen i 2015, med sikte på å nå de målsetningene som er formulert i Panorama-strategien.

Departementet forventer for øvrig at Forskningsrådet samarbeider med SIU om UTFORSK, det andre hovedtiltaket under *Panorama*, som SIU har fått hovedansvar for. For å nå strategiens målsetninger om gode koblinger mellom høyere utdanning, forskning og arbeids- og næringsliv, forventes det videre at Forskningsrådet samarbeider med Innovasjon Norge der dette vurderes som hensiktsmessig for å oppnå en mer helhetlig tilnærming til kunnskapssamarbeid med disse landene.

Andre føringer:

Gaveforsterkningsordningen

Fra 2016 skal Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVS) inkluderes i gaveforsterkningsordningen som godkjent mottaker.

Vitensentrene, kap./post 226.71

Ordningen med regionale vitensentre tildeles totalt 53 339 000 kroner i 2016. Midlene skal bidra til drift av de regionale vitensentrene i henhold til tilskuddsordningens innretning. Av dette beløpet skal Vitenparken, Campus Ås, tildeles 3 mill. kroner.

Administrasjonsbudsjettet. kap./post 285.55

De samlede interne administrasjonsutgiftene som består av Kunnskapsdepartementets administrasjonsbevilgning over kap. 285 post 55 og administrasjonsdelen fra departementenes forskningsbevilgninger, skal i 2016 ikke overstige 643 mill. kroner. Taket på de interne administrasjonsutgiftene reflekterer det faktum at alle underliggende virksomheter i 2016 vil få stramme administrasjonsbudsjetter. Taket følger konkret opp Stortingets krav om kutt på 0,7 % som følge av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform og reduserte bevilgninger på 2,5 mill. kroner på kap. 285 post 55.

I fastsettelsen av taket på de interne administrasjonsutgiftene har departementet tatt hensyn til oppgaver som er pålagt av andre og der administrasjonsutgiftene også dekkes av andre. Dette utgjør en økning i rammen for taket på 8,8 mill. kroner. I tillegg økes taket med 8,7 mill. kroner for å ta høyde for styrket innsats for økt norsk deltakelse i Horisont 2020 (bedret rådgivning til søkere, Kunnskapskontor i Brussel og JPI-arbeid).

Departementet er kjent med arbeidet som er gjort i rådet så langt med sikte på effektivisering og interne omdisponeringer. Departementet forventer at Forskningsrådet fortsetter arbeidet med å utnytte stordriftsfordeler og mulighetene for effektivisering og interne omdisponeringer som er til stede i en stor virksomhet som Forskningsrådet. Dette vil være nødvendig for å kunne omprioritere administrative ressurser til å styrke arbeidet rettet mot EU.

Dersom det skjer noe ekstraordinært som eventuelt kan gi grunnlag for å overskride taket, må rådet ta kontakt med Kunnskapsdepartementet.

3.2 Midler til Norges forskningsråd 2016

Kap./post	Kapittel og postnavn	Tildeling i 1000 kroner
226.21	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, <i>Spesielle driftsutgifter</i> - FINNUT: 28,727 mill. kroner - Forskning på spesialundervisning (egen utlysning gjennom FINNUT): 5 mill. kroner	33 727
226.63	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, <i>Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.-4. trinn</i>	15 750
226.71	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, <i>Tilskudd til vitensentre</i>	53 339
231.21	Barnehager, <i>Spesielle driftsutgifter</i> - FINNUT: 8,243 mill. kroner - Kunnskapscenter for utdanning: 1 mill. kroner	9 243
231.51	Barnehager, <i>Forskning</i> - FINNUT: 8,694 mill. kroner	8 694
258.21	Tiltak for livslang læring,	

	<i>Spesielle driftsutgifter</i> - FINNUT: 4,4 mill. kroner - Forskning på voksnes læring: 5,3 mill. kroner - Kunnskapscenter for utdanning: 9,55 mill. kroner	19 250
281.50	Felles tiltak for universiteter og høyskoler, <i>Tilskudd til Norges forskningsråd</i> - FORNY 2020: 31 249 mill. kroner - Nærings-ph.d og offentlig-sektor-ph.d.: 46 244 mill. kroner - FUS-ordning: 10 mill. kroner - Andre tiltak som finansieres under denne posten: Strategiske høyskoleprogram (SHP), VRI, FINNUT (inkl. nasjonal forskerskole i lærerutdanning), kunnskapsgrunnlaget for forskningspolitikken, forskerskoler for universitetsmuseene og Helsevel	167 574
285.52	Norges forskningsråd, <i>Langsiktig, grunnleggende forskning</i>	1 600 972
285.53	Norges forskningsråd, <i>Strategiske satsinger</i>	1 256 047
285.54	Norges forskningsråd <i>Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse</i>	486 317
287.21	Forskningsinstitutter og andre tiltak, <i>Spesielle driftsutgifter</i> - Forskning for forsknings- og innovasjonspolitik: 9 mill. kroner	9 000
287.57	Forskningsinstitutter og andre tiltak, <i>Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter</i>	178 759
287.60	Forskningsinstitutter og andre tiltak, <i>Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning</i> - Norges forskningsråd for dekning av årlige administrative merutgifter knyttet til ordningen	9 100
288.21	Internasjonale samarbeidstiltak <i>Spesielle driftsutgifter</i>	33 000
	Sum forskningsmidler	3 880 772
285.55	Norges forskningsråd, <i>Administrasjon</i>	279 676
	Kunnskapsdepartementet totalt	4 160 448
165.70 (UD)	Forskning, kompetanseheving og evaluering, <i>Forskning og høyere utdanning</i>	16 400

3.3 Budsjettekniske forhold

Det er gjort tekniske flyttinger som innebærer en reduksjon i bevilgningene på kap. 285 post 52 på 16,2 mill. kroner, en økning i bevilgningene på kap. 285 post 53 på 20,2 mill. kroner og

en reduksjon i bevilgningen på kap. 285 post 54 på 4 mill. kroner. For ytterligere detaljer vises det til Prop. 1 S (2015-2016) fra Kunnskapsdepartementet.

Bevilgningen til samarbeidet mellom Simula, Universitet i Oslo og University of California på 10,3 mill. kroner er flyttet fra kap. 260 post 50 til kap. 285 post 52.

Midlene til Forskningsrådet vil bli overført i tre rater: den 30. januar, 30. april og 30. august 2016.

Tildelingen over Utenriksdepartementets kap. 165 post 70 gjelder grunnbevilgningen til Christian Michelsens institutt (CMI). Kunnskapsdepartementet har fått en belastningsfullmakt fra UD, og vil utbetale midlene sammen med bevilgningene til de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene.

3.4 Fullmakt til omfordeling

Kunnskapsdepartementet legger til grunn at Forskningsrådets forslag til nullbudsjett for 2016 danner grunnlag for rådets virksomhet i 2016 med unntak av de områder der det er vekst eller reduksjon i bevilgningene og som er nærmere spesifisert i tildelingsbrevet. De midler som stilles til disposisjon for Forskningsrådet skal utnyttes effektivt og målrettet.

Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet systematisk arbeider for å bygge ned overføringene på de postene der departementet tildeler midler. Dette er særlig aktuelt på de områdene der det foreligger konkrete opptrappingsplaner i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Forskningsrådet gis også fullmakt til å omfordele midler mellom programmer og virkemidler innenfor bevilgningen på en post, så lenge man sikrer måloppnåelse på lengre sikt. Gode grunner til omdisponeringer kan være forsinkelser i programoppstart eller dårlig søkning ved en bestemt utlysning.

Avvik fra spesifikke føringer i tildelingsbrevet skal alltid tas opp med departementet. Behov for vesentlige omdisponeringer skal også tas opp med departementet.

4. OPPDRAG FRA KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

4.1 Fusjoner og tettere samarbeid i instituttsektoren (FUS-midler)

Kunnskapsdepartementet ber Forskningsrådet om å opprette en ordning der forskningsinstituttene kan søke om midler for å legge til rette for fusjoner og tettere samarbeid mellom institusjoner i institutt- og universitets- og høyskolesektoren og innenfor instituttsektoren. Det er avsatt 10 mill. kroner til dette formålet i 2016.

Kunnskapsdepartementet ber om at denne ordningen iverksettes så raskt som mulig.

4.2 Stipendiatstillinger til instituttsektoren

Kunnskapsdepartementet ber Forskningsrådet om å fordele de 20 stipendiatstillingene til instituttsektoren til de mest solide instituttene innenfor den teknisk-industrielle arenaen. Størrelsen på instituttet skal være et sentralt kriterium for tildelingen. For øvrig ber Forskningsrådet om å utforme kriterier som har som formål å sikre best mulig kvalitet for

kandidatene og for forskningen som skal utføres, og deretter tildele stillingene. Kunnskapsdepartementet legger til grunn at ikke alle teknisk-industrielle institutter skal tildeles stillinger, og noen institutter kan tildeles flere stillinger.

4.3 Endring i publiseringsindikatoren

Som følge av endringer i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler vil publiseringsindikatoren for universiteter og høyskoler og for helseforetakene bli justert fra 2017. Kunnskapsdepartementet ønsker råd om endringen i publiseringsindikatoren også bør gjelde for instituttsektoren, og vi ber om tilbakemelding om dette innen 1. mai 2016.

4.4 Andre oppdrag

Kunnskapsdepartementet ser behov for bistand fra Forskningsrådet i forbindelse med strategi/handlingsplan for tilgjengeliggjøring av, og tilgang til, data. Dette gjelder både data som er resultater av forskning og data som er relevante for forskning. Den tematiske bredden i problemstillingen tilsier at ulike deler av Forskningsrådets organisasjon bør bidra med kunnskap, innsikt og øvrig rådgivning. Departementet vil komme tilbake nærmere tilbake til dette gjennom dialog med Forskningsrådet.

Kunnskapsdepartementet ønsker også bistand i forbindelse med at departementet skal legge fram en stortingsmelding om humaniora. Arbeidet med stortingsmeldingen begynner på nyåret, og meldingen blir lagt fram i 2017. Departementet vil komme nærmere tilbake til behov for bistand gjennom dialog med Forskningsrådet.

5. RAPPORTERING

Det skal rapporteres på bruken av midler i tråd med Kunnskapsdepartementets rapporteringskrav for 2016 som utarbeides i fellesskap med departementene, jf. tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet som etatsstyrer.

6. PLANLAGTE STYRINGSMØTER

Departementet vil avholde to styringsmøter i 2016. Vårmøtet er konsentrert om Forskningsrådets måloppnåelse, med utgangspunkt i rapporteringen fra Forskningsrådet til Kunnskapsdepartementet i årsrapport 2015. Høstmøtet vil hovedsakelig være konsentrert om forslag til budsjett og utkast til tildelingsbrev for 2017. Departementet vil komme tilbake til dagsorden og tidspunkt for møtene på et senere tidspunkt.

Med hilsen

Kari Balke Øiseth (e.f.)
ekspedisjonssjef

Live Haaland
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til:

Arbeids- og sosialdepartementet
Arbeids- og sosialdepartementet
Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Finansdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Kulturdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Olje- og energidepartementet
Samferdselsdepartementet
Utenriksdepartementet
Riksrevisjonen

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 LYSAKER

Deres ref

Vår ref

Dato

16/3018 og 15/6065

18.03.2016

Norges forskningsråd - Tillegg til tildelingsbrev 2016 – ekstra midler til LÆREEFFEKT

Kunnskapsdepartementet ga i 2015 Forskningsrådet i oppdrag å etablere en ny aktivitet for forskning på effekter av økt lærertetthet i skolen, jf. tillegg til tildelingsbrev av 18. mai 2015. Forskningsrådet opprettet satsingen LÆREEFFEKT som har en samlet økonomisk ramme på 490,5 mill. kroner, hvorav 52,5 mill. kroner er øremerket forskning. Resterende 438 mill. kroner er satt av til lærerstillinger som inngår i intervensjonene det skal forskes på. De to forskningsprosjektene som er innvilget har beregnet kostnadene ved å gjennomføre intervensjoner til totalt 350 mill. kroner (kostnader ved nye lærerårsverk i perioden 2016-2021). Behovet for midler til lærerstillinger viser seg derfor å være noe mindre enn tidligere estimert.

I e-post av 2. mars 2016 viser Forskningsrådet til at utlysningen av forskningsmidler i LÆREEFFEKT fikk relativt god respons fra forskningsmiljøene, og at det er ønskelig å supplere de innvilgede intervensjonsstudiene med andre typer studier, for eksempel studier med kvasi-eksperimentelle design. Forskningsrådet foreslår derfor at 12 mill. kroner av mindreforbruket i satsingen benyttes til en ekstra utlysning av forskningsmidler i LÆREEFFEKT. Midlene tildeles over kap. 226 post 63.

I tråd med forslaget fra Forskningsrådet tildeler Kunnskapsdepartementet med dette 12 mill. kroner til satsingen LÆREEFFEKT. Midlene skal dekke to forskningsprosjekter i perioden 2016-2020. Prosjektene skal gi kunnskap om effekter på læringsutbytte og læringsmiljø av satsingen på økt lærertetthet i de kommuner og/eller skoler som ikke inngår i

Postadresse
Postboks 8119 Dep

0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkegata 18

<http://www.kd.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90*

Org no.
872 417 842

Avdeling for analyse,
internasjonal arbeid og
kompetansepolitikk

Saksbehandler
Marie Wien Fjell
22247488

forskningsprosjektene, dvs. de kommuner og/eller skoler som har fått tilskudd til økt lærertetthet på 1.- 4. trinn utenom LÆREEFFEKT satsingen (75 pst. av bevilgningen).

Midlene vil bli utbetalt til Forskningsrådets kontonummer 8276 01 00168. Når det gjelder krav til rapportering viser vi til Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer for 2016.

Med hilsen

Ann Helen Elgsæther (e.f.)
avdelingsdirektør

Marie Wien Fjell
seniorrådgiver

Kopi:
Utdanningsdirektoratet
Riksrevisjonen

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 LYSAKER

Deres ref

Vår ref

Dato

16/4377

28.06.2016

Norges forskningsråd - Tillegg til tildelingsbrev 2016

Styrking av forskningsmiljø for barnehagerelevant forskning

Vi viser til Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev til Forskningsrådet for 2016, og dialog med Forskningsrådet, samt til *Kunnskapsdepartementets strategi for utdanningsforskning Kvalitet og relevans 2014-2019*, der forskning om og for barnehager er et av de prioriterte områdene. Å utvikle sterke og flerfaglige forskningsmiljø med kompetanse og kapasitet til å dekke kunnskapsbehovet på viktige områder er ett av hovedmålene i strategien. NIFUs rapport 8/2015, *Utdanningsforskning i Norge 2013* peker på at tiltak som bidrar til å konsentrere ressursene inn mot allerede sterke, flerfaglige miljøer kan bidra til å oppfylle dette målet.

Det vises videre til Meld. St. 19 (2015-2016) *Tid for lek og læring* hvor det står at:

"Den barnehagerelevante forskningen er fragmentert og preges av mange og små miljøer. Forskning er viktig både for praksis i barnehagen, kvalitet i barnehagelærerutdanningene og som grunnlag for politiske beslutninger. Regjeringen vil derfor vurdere om det er behov for ytterligere styrking av barnehagerelevant forskning i Norge."

Som en oppfølging av dette bes Forskningsrådet om å lyse ut midler til en eller to enheter som skal styrke den barnehagerelevante forskningen i Norge.

Kunnskapsdepartementet finansierer tiltaket med 10 millioner kroner per år i en periode på fem år, og det er ønskelig at vertsinstitusjonen(e) bidrar med egne midler. Etter en periode på fem år skal det foretas en evaluering med tanke på eventuell videreføring av delfinansiering fra departementet i inntil fem nye år. Etter en eventuell ny femårsperiode vil det være opp til

vertsinstitusjonen(e) om enheten(e) videreføres gjennom egne prioriteringer.

Tilsagn om midler gis med forbehold om Stortingets budsjettvedtak for 2017.

Departementet legger følgende til grunn for satsingen:

Den primære målsetningen med tiltaket er å styrke den tverrfaglige barnehagerelevante forskningen ved opprette en eller to enheter som skal initiere og gjennomføre barnehagerelevante FoU-prosjekter.

Enheten(e) skal:

- bidra til forskning av høy vitenskapelig kvalitet, og ha ambisjoner om å hevde seg internasjonalt samt å vinne frem i konkurranse om forskningsmidler fra EU.
- bidra til forskning som er relevant for å fremme utviklingen av god praksis i barnehagen og kvaliteten i lærerutdanningene.
- bidra til at ny kunnskap blir kjent og anvendt både i praksisfeltet og ved lærerutdanningene.
- ha tverrfaglig og bred metodisk tilnærming.
- bidra til utdanning av kandidater på doktorgradsnivå innen barnehagerelevant forskning.
- samarbeide og utveksle erfaringer med relevante forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt.

Tematisk avgrensning for satsingen

Barnehagene har et bredt samfunnsmandat, jf. lov om barnehager og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. En rekke disipliner forventes derfor å kunne bidra med barnehagerelevant forskning. Enheten(e) skal etableres som et ledd i Kunnskapsdepartementets strategi for utdanningsforskning *Kvalitet og relevans 2014 – 2019* og i tråd med målsetningene i program for *Forskning og innovasjon i utdanningssektoren – FINNUT*.

Barnehagerelevant forskning innenfor følgende hovedområder skal vektlegges:

- barns læring og utvikling i alderen 0-6 år, individuelt og i grupper.
- kvalitetsutvikling, organisering og ledelse i barnehagen.

Øvrige rammer for gjennomføringen

Forskningsrådets vurderingskriterier skal legges til grunn for vurderingen av søknader. Kunnskapsdepartementet ønsker å holdes orientert om den videre framdriften i prosessen. Dersom Forskningsrådet ikke får inn søknader som vurderes til å ha tilstrekkelig høy kvalitet, bes Forskningsrådet ta kontakt med Kunnskapsdepartementet for å avklare prosessen videre.

Styrking av bevilgningen til FINNUT for 2016

Som følge av en prioritering om å styrke barnehagerelevant forskning, tildeles Norges forskningsråd med dette 10 mill. kr. Midlene tildeles over kap. 231 post 21 for styrking av FINNUT. Midlene vil bli utbetalt til Forskningsrådets kontonummer 8276 01 00168. Når det gjelder krav til rapportering vises til Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev for 2016.

Med hilsen

Dag Thomas Gisholt (e.f.)
Ekspedisjonssjef

Bjørn Breivik
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.